

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové a JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., v právní věci **žalobce: P. Č.**, proti **žalovanému: Krajský soud v Brně**, se sídlem Rooseveltova 648/16, Brno, v řízení o žalobě na ochranu proti nečinnosti žalovaného, o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2014, č. j. 6 A 192/2013 - 37,

t a k t o :

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 12. 3. 2014, č. j. 6 A 192/2013 - 37, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Včas podanou kasační stížností napadl žalobce (dále jen „stěžovatel“) shora označené usnesení Městského soudu v Praze (dále jen „městský soud“), jímž bylo zastaveno řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku.

[2] Městský soud ve svém usnesení uvedl, že žalobu podal stěžovatel původně ke Krajskému soudu v Brně. Nejvyšší správní soud však věc dle § 9 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přikázal městskému soudu, a to usnesením ze dne 27. 9. 2013, č. j. Nad 51/2013 - 13 (dostupným stejně jako další zde citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu z www.nssoud.cz).

[3] Vzhledem k tomu, že stěžovatel nezaplatil soudní poplatek za žalobu, městský soud jej vyzval usnesením ze dne 7. 11. 2013, č. j. 6 A 192/2013 - 18, k jeho uhrazení v desetidenní lhůtě. Zmíněné usnesení si stěžovatel převzal dne 22. 11. 2013 a reagoval na ně podáním ze dne 29. 11. 2013, v němž požádal o osvobození od soudního poplatku. Podání se žádostí o osvobození od soudního poplatku však bylo zasláno v elektronické formě, aniž by bylo podepsáno elektronicky podle zvláštního právního předpisu a aniž by bylo do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu či byl předložen jeho originál.

[4] Městský soud přitom poukázal na § 37 odst. 2, větu první a druhou, s. ř. s., dle nichž úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona. Pokud bylo podání učiněno v jiné formě, je třeba je do tří dnů potvrdit písemným podáním stejného obsahu nebo je třeba předložit jeho originál, jinak se k němu nepřihlíží. S odkazem na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, dospěl městský soud k závěru, že žádost o osvobození od soudního poplatku představuje podání obsahující úkon, jímž se žalobce domáhá zcela samostatného rozhodnutí v rámci řízení o podané žalobě. Jde tak o úkon, jímž se disponuje řízením, pokud se stěžovatel domáhal posouzení zcela samostatné otázky o tom, zda splňuje podmínky osvobození od soudního poplatku. Městský soud tak nepřihlížel k žádosti o osvobození od soudního poplatku, která byla učiněna elektronicky bez elektronického podpisu dle zvláštního zákona a nebyla do tří dnů potvrzena podáním stejného obsahu či předložením jeho originálu.

[5] Městský soud tak konstatoval, že stěžovatel v určené lhůtě soudní poplatek nezaplatil ani neuvedl skutečnosti, které by jeho zaplacení bránily, proto bylo řízení o žalobě zastaveno pro nezaplacení soudního poplatku.

II. Obsah kasační stížnosti

[6] Stěžovatel v kasační stížnosti namítl svévolnost napadeného usnesení městského soudu, jelikož byla ignorována jeho žádost o osvobození od soudního poplatku. K takovým žádostem přitom městský soud i Nejvyšší správní soud běžně přihlížejí.

[7] Dle stěžovatele rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, na který městský soud odkazoval, na danou věc nedopadá, poněvadž se netýká nynějšího řízení. Žádost o osvobození od soudního poplatku přitom stěžovatel nepovažuje za návrh, kterým by se disponovalo řízením.

[8] V kasační stížnosti bylo dále namítnuto, že městský soud ignoroval důkazy připojené k žalobě obsažené v e-mailu ze dne 19. 2. 2014.

[9] Stěžovatel na závěr kasační stížnosti uvedl, že za posledních deset let městský soud nevydal jediný kladný rozsudek ve věci poskytování informací, pokud byla žalobcem osoba žádající o osvobození od soudního poplatku za návrh na zahájení řízení. Současně zmínil, že v řízení pod sp. zn. 6 Ca 77/2009 byl vydán rozsudek až po zrušení nezákonného rozhodnutí Nejvyšším správním soudem, přičemž tento rozsudek byl odůvodněn tím, že žalovaný poskytl informaci ve stanovisku k žalobě.

[10] Stěžovatel navrhl, aby napadené usnesení městského soudu bylo zrušeno.

III. Právní hodnocení Nejvyššího správního soudu

[11] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána osobou k tomu oprávněnou, je podána včas, jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Důvod kasační stížnosti odpovídá důvodu podle § 103 odst. 1 písm. e) s. ř. s. Zdejší soud přezkoumal napadené usnesení městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, zároveň

pokračování

zkoumal, zda netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.). Přitom dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná.

[12] Nejvyšší správní soud jen krátce zmiňuje, že netrval na zaplacení soudního poplatku a povinném zastoupení advokátem v řízení o kasační stížnosti. Trvání na těchto požadavcích by totiž značilo jen řetězení téhož problému, jelikož předmětem přezkumu je usnesení městského soudu o zastavení řízení pro nezaplacení soudního poplatku. K danému srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 10. 2007, č. j. 1 Afs 65/2007 - 37, a ze dne 13. 9. 2007, č. j. 9 As 43/2007 - 77.

[13] Stěžejní otázkou předloženou zdejšímu soudu k posouzení je zhodnocení, zda žádost o osvobození od soudního poplatku je úkonem, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, tj. úkonem ve smyslu § 37 odst. 2, věty první, s. ř. s.

[14] Dle § 37 odst. 2, věty první a druhé, s. ř. s.: „*Podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, lze provést písemně, ústně do protokolu, popřípadě v elektronické formě podepsané elektronicky podle zvláštního zákona.⁸⁾ Bylo-li takové podání učiněno v jiné formě, musí být do tří dnů potvrzeno písemným podáním shodného obsahu nebo musí být předložen jeho originál, jinak se k němu nepřiblíží.*“ Poznámka pod čarou č. 8) přitom odkazuje na zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu). Na zodpovězení otázky, zda je žádost o osvobození od soudního poplatku úkonem, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem, závisí posouzení, zda žádost o osvobození od soudního poplatku, která nebyla podána písemně nebo ústně do protokolu, musí či nemusí být potvrzena dle § 37 odst. 2, věty druhé, s. ř. s.

[15] Nejvyšší správní soud přitom nesdílí názor městského soudu, že žádost o osvobození od soudního poplatku je podání obsahující úkon, kterým se disponuje předmětem řízení nebo jeho předmětem. Zdejší soud běžně o žádostech o osvobození od soudního poplatku, které byly podány elektronicky bez elektronického podpisu dle zvláštního zákona, rozhoduje, aniž by vyžadoval jejich potvrzení písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu. Ve věci nynějšího stěžovatele tak učinil např. v usneseních ze dne 16. 1. 2013, č. j. 1 As 179/2012 - 26; ze dne 17. 5. 2013, č. j. 2 As 12/2012 - 30; ze dne 26. 4. 2013, č. j. 3 As 2/2013 - 20; ze dne 17. 12. 2013, č. j. 4 As 10/2013 - 21; ze dne 3. 6. 2013, č. j. 5 As 3/2013 - 13; ze dne 14. 1. 2014, č. j. 6 As 96/2013 - 17; ze dne 7. 8. 2013, č. j. 7 As 7/2013 - 15; a ze dne 24. 9. 2013, č. j. 9 As 6/2013 - 12 (tato rozhodnutí nejsou dostupná z www.nssoud.cz).

[16] Na rozhodování o žádosti o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků) tak zdejší soud nenahlíží jako na nějaké zvláštní řízení o této žádosti vnořené do řízení o žalobě. Místo náhledu, že by mělo jít o určité „řízení v řízení“, na žádost o osvobození od soudních poplatků Nejvyšší správní soud hledí jako na jeden z procesních návrhů, o kterém se rozhoduje usnesením vydaným přímo v rámci probíhajícího řízení o žalobě. Neexistuje zde tak žádné řízení, jímž nebo jehož předmětem by se žádostí o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků) disponovalo. Žádost o osvobození od soudního poplatku (či soudních poplatků), která nebyla podána písemně, ústně do protokolu, popřípadě

v elektronické formě podepsané podle zvláštního zákona, proto nemusí být potvrzována postupem předvídaným v § 37 odst. 2 s. ř. s.

[17] V daném ohledu lze poukázat na smysl § 37 odst. 2 s. ř. s., kterým je identifikace a autentizace osoby podatele (a to skrze vlastnoruční podpis, identifikaci vlastní osoby při sepisu protokolu či skrze elektronický podpis). Vzhledem k tomu, že zvláštní nároky na formu mohou pro určité účastníky představovat jistý procesní diskomfort, omezuje s. ř. s. požadavek zvláštní formy podání jen na vybraná podání, jejichž důležitost odůvodňuje zájem na formě, která umožňuje identifikaci a autentizaci osoby podatele. U dalších podání nespádajících pod § 37 odst. 2 s. ř. s., která se zpravidla váží na již zahájená řízení, se lze spokojit s tím, že podatel je dostatečně identifikován již samotným povědomím o řízení, k němuž se podání vážou. Tak tomu bylo i ve věci před městským soudem, kde již samotná povědomost žadatele o osvobození od soudního poplatku o probíhajícím řízení před městským soudem a časová souvislost jeho žádosti s výzvou na zaplacení soudního poplatku nemohla co do identity žadatele ponechávat žádné pochybnosti. I z pohledu smyslu § 37 odst. 2 s. ř. s. by se tak jevilo trvání na nutnosti žádost potvrdit písemným podáním shodného obsahu nebo předložením originálu jako nadbytečné.

[18] Již jen okrajově lze poukázat na § 42 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“). Toto ustanovení, byť formulované od s. ř. s. odlišně, plní obdobný smysl jako § 37 odst. 2, přičemž dle věty první § 42 odst. 2 o. s. ř. platí: *„Písemné podání obsahující návrh ve věci samé učiněné telefaxem nebo v elektronické podobě je třeba nejpozději do 3 dnů doplnit předložením jeho originálu, případně písemným podáním shodného znění.“* Žádost o osvobození od soudních poplatků zcela jistě není podání obsahující návrh ve věci samé, není jej tak třeba doplnit předložením jeho originálu či písemného podání shodného znění. Nejvyšší správní soud přitom nespatřuje důvod, proč by se v daném ohledu měl lišit režim žádosti o osvobození od soudních poplatků dle o. s. ř. a s. ř. s., když výklad daných ustanovení umožňuje dosáhnout shodného výsledku.

[19] Nejvyšší správní soud současně souhlasí se stěžovatelem, že rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 12. 2012, č. j. 4 Ads 41/2012 - 32, na který odkázal městský soud, se nynější věci netýká. V daném rozsudku zdejší soud dospěl k závěru, že námitka podjatosti je úkon, jímž se disponuje řízením, konkrétně se jím zahajuje řízení o námitce podjatosti, resp. vyloučení soudce pro podjatost. O námitce podjatosti uplatněné proti soudci městského či krajského soudu, resp. o jeho vyloučení rozhoduje Nejvyšší správní soud; jde-li o námitku směřující proti soudci Nejvyššího správního soudu, rozhodne jiný senát Nejvyššího správního soudu, přičemž toto rozhodování má vlastní předmět odlišný od předmětu hlavního řízení. Z obou těchto důvodů vyplývá, že takové rozhodování nemůže být součástí řízení, z jehož rozhodování má být soudce vyloučen, ale musí jít o formálně samostatné řízení. Byť je tedy rozhodování o námitce podjatosti, resp. vyloučení soudce procesně navázáno na hlavní řízení, jde o formálně samostatné řízení.

[20] Rozdílnost rozhodování o žádosti o osvobození od soudních poplatků je však dána tím, že zde nefiguruje jiný soud či jiný senát, který by o žádosti rozhodoval. O této žádosti totiž rozhoduje ten senát, který rozhoduje o samotné žalobě, případně předseda tohoto senátu. To, že o dané žádosti v zákonem předvídaných případech rozhoduje předseda senátu, nikoli celý senát, však v dané souvislosti nemůže hrát zásadní roli, jelikož nelze vázat formu podání na skutečnost, zda bude či nebude návrh (žaloba) posléze vyhodnocen jako zjevně

pokračování

neúspěšný, což je rozlišovací kritérium pro to, zda o žádosti rozhoduje předseda senátu či celý senát. To, v jaké formě lze žádost podat, musí být zřejmé již od samého počátku.

[21] Nejvyšší správní soud tak shrnuje, že se neztotožnil se závěrem městského soudu, že žádost o osvobození od soudního poplatku představuje podání obsahující úkon, jímž se disponuje řízením nebo jeho předmětem. Městský soud se tak v nynější věci měl zabývat stěžovatelovou žádostí o osvobození od soudního poplatku za žalobu, to však neučinil a místo toho řízení o žalobě pro nezaplacení soudního poplatku zastavil. Tímto postupem zatížil řízení předcházející usnesení o zastavení řízení nezákonností, pro kterou bylo třeba napadené usnesení zrušit.

[22] Ke kasační námitce, že městský soud ignoroval důkazy připojené k žalobě obsažené v e-mailu ze dne 19. 2. 2014, je nutno konstatovat, že šlo o důkazy, které se týkaly žalobních tvrzení směřujících proti postupu žalovaného, nijak se netýkaly otázky platby soudního poplatku či osvobození od soudního poplatku. Ze samotné skutečnosti, že se za takové situace městský soud nezabýval e-mailem ze dne 19. 2. 2014 v usnesení, kterým řízení o žalobě zastavil pro nezaplacení soudního poplatku, nelze spatřovat pochybení městského soudu. Pro rozhodnutí otázky, zda stěžovatele tížila poplatková povinnost a zda ji řádně splnil, byl totiž tento e-mail nerozhodný. Pochybení městského soudu v nynější věci je nutno spatřovat v tom, že se nezabýval žádostí o osvobození, zabývat se důkazními návrhy předloženými k žalobním tvrzením má význam až tehdy, když se soud zabývá žalobou věcně. V nynější věci přitom Nejvyššímu správnímu soudu nepřísluší předjímat, zda bude možné se žalobou zabývat věcně, jelikož to závisí mj. na tom, zda bude stěžovateli žádané osvobození od soudního poplatku za žalobu přiznáno a zda v případě jeho nepřiznání poplatek zaplatí.

[23] Nejvyšší správní soud dále konstatuje, že pro nynější věc je bezpředmětné stěžovatelovo tvrzení, že za posledních deset let městský soud nevydal jediný kladný rozsudek ve věci poskytování informací, pokud byla žalobcem osoba žádající o osvobození od soudního poplatku za návrh na zahájení řízení. Takové tvrzení totiž neobsahuje žádný důvod, na jehož základě by mohla být spatřována nezákonnost nebo nesprávnost napadeného usnesení o zastavení řízení. Předmětem nynějšího přezkumu ze strany Nejvyššího správního soudu je totiž napadené usnesení a řízení, které před městským soudem předcházelo jeho vydání, nikoli však obecná desetiletá rozhodovací činnost městského soudu. Stejně tak jsou zcela bez významu výtky proti řízení vedenému pod sp. zn. 6 Ca 77/2009, jelikož toto řízení nepředstavuje předmět přezkumu o nynější kasační stížnosti a ani u něj není z kasační stížnosti patrná žádná souvislost s nynější věcí.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost je důvodná, proto napadené usnesení dle § 110 odst. 1, věty první, s. ř. s. zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení, v němž bude městský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu (§ 110 odst. 4 s. ř. s.). O věci přitom zdejší soud rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti se rozhoduje zpravidla bez jednání.

[25] O náhradě nákladů řízení o této kasační stížnosti rozhodne městský soud v dalším řízení (§ 110 odst. 3, věta první, s. ř. s.).

P o u ě n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. května 2014

JUDr. Radan Malík
předseda senátu